

BA TÔI, CHI C ĐÀN MANDOLIN HUY N THO I

(Luôn nhớ ba mẹ và th ng ng Ph m Gia Family nhân dịp xuân Canh Tý)

Ba mẹ tôi Hu v xóm Lò G ch vào năm 1950. Khi ba làm công ch c và đ c nhà n c c p cho ngôi nhà s 8 đ ng Tr n Nh t Du t ngay đó. Đ c hai bên l đ ng Tr n Nh t Du t có m t ngôi ch x m ch h p vào bu i chi u nên m i ng i g i là “Ch Chi u”. Ngôi nhà cùng ch Chi u g n li n th i th u c a anh em chúng tôi cho đ n t n tu i x chi u ngày hôm nay đ u qua cu c tang đ n ngôi ch không còn và nhà cũng b nhà n c l y l i.

Ba mẹ xa quê t lúc còn r t tr , ba ch ng 25, mẹ 23 tu i nên m c dù đã có đ n 3 ng i con nh nh ng m ch a k p h c cách ru con c a ng i Hu , m không thu c nh ng câu hát vè hay hò mái nh , mái đ y. Đ đ a các con vào gi c ng m ch v nhè nh và ngân nga:

Ví d u c u v n đóng đinh

C u tre l c l o g p gh nh khó đi

Khó đi m d t con đi

Con đi trồng học m đi trồng đ (ca dao)

Hay

Kíp sau xin ch làm ng i

Làm cây thông đ ng gi a tr i mà reo (Nguyễn Công Tr)

B i v y khi có gia đình riêng, con gái c a m cũng ch bi t ru con y h t nh v y.

Ngo i tr ch Mai Trang còn n m nô, lúc y ch a xin đ c vi c làm, tr i còn mù t i ba ôm ch ng đ m ra ch buôn bán. Sau này, m i bu i sáng, ba khua đám con nh t nh ng b ng nhi u bài hát vui nh n ho c nh ng bài hùng ca sôi n i. Th ng th ng, lúc còn n m n ng trên gi ng, ba cho C n ng i trên 2 c chân, nhong nhong c i ng a, r i b t đ u ch ng trình th đ c b ng m t bài hát l ho c, l hu nh ng ch c ch n là c a nh c sĩ nào đó ng i g c Hu :

"... Tr i đã sáng tê t

Gà sè s ph t cánh

X c x c x c te tè té te

Oa con th đòi m

M ng i m ru h i ru h i

Lũ con trẻ trong phòng dờy hờc

Xì xào xì xào...

Hay bài dân ca Pháp " Frère Jacques" chuyên ngồ tíng Viế t:

Trời đã sáng rời. Trời đã sáng rời.

Dờy đi thôi!

Dờy đi thôi!

Chuông đã reo vang lên rời!

Chuông đã vang lên rời.

Ba bờng đờa nhồ nhồ t, mờy đờa kia nồ m quanh, nghe và hát theo:

Mau dờy thôi!

Mau dờy thôi!

Đôi khi ba ngâm bài thơ sáng tác mà thuở nhỏ chúng tôi cũng ngỡ là ca dao

Làng tôi giờ cát trắng thanh thanh

Nghèo nhỏ và xa lánh thơ thành

Chỉ có đình làng là ngôi lớp

Còn hồn năm chốc mái nhà tranh... (Viết Trang)

Ngoài tài làm thơ, ba biết thổi sáo và đàn mandolin. Ngay từ ngày còn bé, hình như ba trẻ trung
ngồi rung đùi đàn mandolin và hát bài Chùa Hoàng Công Hoàng Quý

Thuyền nhỏ trôi trên sóng xanh biển bao êm đềm

Con thuyền đưa tôi đi nơi thôn dã

Chùa Hoàng Công ở núi cao biển bao êm đềm

Phút mừng quên hết ưu phiền ...

Truyền niềm cảm hứng nên anh em chúng tôi mang trong người chút máu văn nghệ.

Trong căn phòng khách nhỏ, trên bệ ghế sa lông màu huyết dụ, ba đã soạn chiếc mandolin cho

các con thuở n tay ôm đàn. Chiếc đàn được c s d ng th ng xuyên nên hay b l c n t, ba t m so l i dây không r y la. Ba c t mi ng nh a tr ng c a h p s a SMA thành hình trái tim để làm phím và dán trên c n đàn nh ng m nh gi y th t nh ghi tên n t do, ré, mi...

Ba là người i th y d y đàn Mandolin đầu tiên cho các con.

Anh Việt có hoa tay: v đẹp, làm th , bi t đàn. Khi anh lên trung h c ba mua thêm chiếc đàn guitar nên khi cao h ng, anh để m cho ba, ch H ng g y đàn mandolin. Anh Việt ch i thân v i anh Nguyễn H u Đ c sau r p Ng c Hi p. Anh Đ c là b cùng l p, đánh đàn r t hay và nh anh Đ c nên ch Trang tr thành ca sĩ nghi p d .

Năm 1967, các anh l p đ nh t B tr ng nam trung h c Tr n H ng Đ o l p ban nh c Hoa Ngàn H ng. Ban nh c không trình di n trên các sân kh u ch g i bằng thu thanh đ n đài phát thanh Dalat để phát hàng tu n nh ban nh c c a Ty Thông Tin, tr ng Võ B Qu c Gia, Bùi Đ ng Giang .... Th nh tho ng ban nh c cũng góp ph n văn ngh trên sân kh u trên nóc khu Hòa Bình.

L n đầu tiên anh Đ c d n ch Trang đ n g p ban nh c vào d p đang thu băng ở căn nhà trong c xá c nh sát g n nhà th Con Gà. Đáng ch Trang m nh mai trong chiếc jupe x p ly màu m gà; tay c m chiếc dù màu đ đi d i tr i chi u m a phòn Dalat th t đ p và l ng m n

Khi ba s m chiếc magnetophon nên ban nh c v l i 12 Tr n Nh t Du t. Đ không b ti ng n làm nh u nên đám em nh không đ c xem, ch lén nhìn qua khe c a.

Ban nh c ch có đàn guitar để n, hát bài nào xong nghe l i; n u b l i ph i xóa thu l i, nh u khi c bu i m i xong. Anh Chí và anh Đ c đánh đàn guitar; anh Sanh, anh Khiêm hát.

Gi ng n phong phú h n: ch Trang thích bài D Âm, ch L u cu i đ ng Hai Bà Tr ng hát nh c c a Đoàn Chu n và T Linh r t tuy t v i; có thêm ch Ng c Trang con dâu bác Châu, ch Minh Nguy t đ ng hai Bà tr ng, ch Sang g n nhà anh Chí...

Tôi thức sáu từ 7 giờ 30 đến 8 giờ chiều Trang canh mà radio để cạnh nhà cùng nghe. Tôi nghe nhạc hiêu bài hát Xuân và tuổi trẻ

Ngày tháng mới bên đời xuân mới

Lòng đem say bao nguôn vui sống

Xuân vui với ngàn hoa tươi sáng

Ta muốn hái muôn ngàn đóa hồng...

(nhạc La Hối, lời Thơ Lưu)

Vang lên vui nhộn và mạnh mẽ dù biết trẻ con nội dung nhạc nghe trên sóng phát thanh chứ vẫn cảm thấy thoải mái

Hè năm 1968, anh Chí, Sanh, Khiêm với Sài Gòn học đi học; anh Đức đi lính; chị Trang đi học Sĩ phạm Qui Nhơn... ban nhạc không còn. Gần 60 năm trôi qua, đây là một kỷ niệm đẹp tuổi học trò mà các anh chị không thể nào quên.

Trong 4 người con gái chỉ có chị Hoàng biết đánh đàn mandolin. Có lẽ hát để giải ngang phè nên chị chơi đàn. Chị Hoàng đánh đàn không hay nhưng chị có một giọng thì y khá đẹp biết, anh Kiệt là bạn học của anh Hoàng. Khi anh Hoàng vào Thủ Đức, anh Kiệt trở thành bạn chơi Hoàng, anh dạy chị Hoàng cách rung và nhịp. Thời gian sau chỉ có anh ôm đàn bởi chị Hoàng không có năng khiếu âm nhạc. Nhiều hôm anh tôi chị, người bạn tôi đánh hết bài này qua bài khác rồi ra về mà không cần biết chị có ở nhà hay không. Sau năm 75, đi làm khó khăn, anh Kiệt dạy tôi học xa nhưng thỉnh thoảng lên thăm, anh người chủ quán salon màu huyết dụ, trầm ngâm đàn mãi đến khi chị Hoàng lấy chồng về làm dâu nhà người ta anh mới thôi.

Lộp trên ra đời, lộp nhỏ lên...

Lộp a nhóc nhỏ sau gần 8 đứa con trai mỗi ngày một lớn, ngoài tài trèo nhà đi búi tóc búi tóc, đá banh, mấy nhóc lộp ban nhạc Chín Chín u. Ngoài chiếc đàn guitar đời n, bển nhóc thông minh và tháo vác tí chớ thêm bển trèo.

Anh Lâm học trèo ng Kéo Thuột La San nên khéo tay dùng cưa sứt chớ đôi thùng phuy làm trèo ng lớn (trèo ng bass); thùng sứt nhỏ hơn làm trèo ng Tom; trèo ng Snare đắp cưa thêm dây lò xo đắp âm không vang xa như ng chớ cưa (so với Tom). Pédal đắp bển ng fourches xe đắp cưa ra, đắp u gợn trái banh tennis bển ng n. Các một trèo ng làm bển ng với giáp lính. Chớ có Cymbals (Xốp xèng) không đắp đắp cưa phớ sớ m.

Tôi tôi anh Lâm và Cồn đắp cưa anh Hùng là tay trèo ng cưa khô cưa ban nhạc Xây Dựng Nông thôn luyển tay.

Tiếng trèo ng tuy không chuển như ng rằn rằn cưa tiếng guitar đời n nghe đã tai, thu hút thêm như ng nghớ sĩ ngiệp dờ quanh xóm như Cu Đen con bác Lôi; Hoàng và Toàn con ông Tờ Cúp phía sau... đắp cưa biết ban nhạc không có con gái. Tiếng hát, tiếng trèo ng, tiếng đàn vang lên khắp xóm. Sau năm 1975, ban nhạc Chín Chín u rã gánh.

Ban nhạc Chín Chín u đắp lồi dờ n sâu trong mỗi đứa trẻ: anh Lâm đàn guitar classic khá hay, bàn tay khéo léo có như ng ngón móc điệu luyển. Khi đi đắp nh cưa xố ngợi anh mang theo kờ vớ t duy như t: chiếc đàn thùng. Thờ nh thờ ng, sau như ng ca làm vớ khuya, anh trèo m tờ ôm đàn. Âm thanh đắp m m, như nhàn khi n anh khuây khỏa đắp nớ nh nhà, như ba m...

Các anh lớn thích đàn guitar vì vớ a đánh như p vớ a hát tờ o hình nh đắp dờ lờ y lòng với con gái. Cồn đàn ôm đàn Mandoline lờ loi mớ n mò tờ hớ c. Thờ gian sau, Cồn đã biết như p hòa tờ u với các anh

Thờ bao cưa p, trèo ng học có phong trào múa tờ p thờ

"Sol sol la do ré do la sol la do sol..",

hay

"Nào bọn cùng nhau chúng ta cùng múa vui"

Như biết chơi mandoline, Cậu ôm đàn ngồi trong bóng râm đàn, khi húc sinh toàn trống nghênh toát mặt cười. Thấy các bọn n nhả nhó, mặt đỏ bừng vì phải nhìn cậu ngồi đàn cho cả trống nghênh giãi lao.

Sáng tháng hai đầu xuân, Cậu ghé phòng giáo viên trống Thăng Long, nhìn vào bọn phân công lao động của các lớp, thấy lớp 10C2 phải đi lao động ở Trại Dục Cam Ly chiều tháng ba, tháng tư. Cậu qua phòng giáo viên, xin gặp thầy Cao Xuân Lộ dạy Sinh vật kiêm phụ trách phong trào văn nghệ của trống:

- Thầy ạ, tuần này, em tính tập văn nghệ cho trống chiều tháng ba, tháng tư.

Thầy gật đầu:

- Ồ, em báo cho đội văn nghệ của trống, rồi tập cho đàn hò!

Trong khi, cả lớp tay cuốc, tay xới tìm vinh quang trong Trại Dục Cam Ly, như tài võ t đàn hát, mà Cậu đi cấc thân. Dù sao cũng là lao động!

Bây giờ, dù bọn lo cơm áo gạo tiền. Mọi tối, Cậu ôm đàn tập đàn và hát, đôi khi sáng tác những bài nhạc chơi theo thói quen và mong ngày nhóc cháu ngoài lên cùng ông hòa tấu.

Sâm là ông thầy dạy Lý nhạc tính văn nghệ. Trong ngôi nhà nhỏ, người học thầy trò, bên bè cùng hát xướng vui nhau. Chị và Sâm trình diễn ở Trung Tâm Giáo Dục Hùng Vương nên hát nhạc Pháp với âm mũi rất hay

Anh Hoàng, anh Lộc, anh Quyên, chị Chi, Phạm Ngọc, Hoàng đưa biệt hát, mỗi khi đi đám cưới, tiệc tùng không người lên sân khấu biểu diễn

Ngày tôi ra trường gặp anh em chúng tôi là tiểu đoàn lính, đi ban nhạc ít ai biệt chúng tôi còn là một ban nhạc mà ba là người tâm huyết văn nghệ của chúng tôi. Dù cây mandoline huyền thoại của ba sau ngày 30.4 không ai chăm sóc, đóa hoài nên hỏng và thất lạc không còn nữa nhưng bác tranh ba hát gặp các con thầy dạy thì hiên thì kêm êm, thanh bình nhất của gia đình tôi dù đã trải qua gần 70 năm...

22.1.2020 (28 tết K. H. i)

Phạm Mai Hoàng

(bài viết được sưu tập góp ý và văn của chị Mai Trang, Chị, Sâm và Phạm Ngọc)

